

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM
Hadtudományi Doktori Iskola

TÉZISFÜZET

Harangi-Tóth Zoltán őrnagy

**Az indokínai háború hatása a hadművészet fejlődésére, a szembenálló felek
szervezeti, harceljárásbeli változásainak tükrében**

című Doktori (PhD) értekezéséhez

Témavezetők:

Prof. Dr. Csikány Tamás dandártábornok

Dr. Horváth Csaba ezredes

Budapest, 2022

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető.....	3
Kutatási probléma megfogalmazása és a célok	4
Hipotézisek	7
Kutatási módszerek.....	8
A 20. századi francia hadművészet gyökerei és a háború kontextusa	10
A hadszíntér jellemzői és története 1946-ig.....	11
A szemben álló felek bemutatása és a francia haderő jellemzése.....	13
A háború eseménytörténete.....	15
Összegzett következtetések.....	16
Új tudományos eredmények	19
A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága	19
Publikációs jegyzék	21
Szakmai önéletrajz	22

Bevezető

A Hadtudományi Doktori Iskolába történő jelentkezéskor két tényező motivált: egyfelől szerettem volna egy kevésbé kutatott és magyar nyelven korábban feldolgozatlan témát kutatni, azaz dedikált célom volt „elsőnek lenni” valamiben. Ezt azért tartottam fontosnak, mert úgy gondoltam, hogy a hazai hadművészet történeti kutatások alapvetően néhány favorizált, jellemzően magyarországi, vagy kifejezetten magyar érintettségű témakörre koncentrálnak, amely óhatatlanul a kutatható témák leszűküléséhez vezet, miáltal (ha csak új, korábban fel nem tárt forráscsoport elő nem kerül) a kutatók számára néhány kivételes esetet leszámítva egyre inkább a mikro történetírás marad, mint alternatíva. Ezt mindenképpen el akartam elkerülni, és inkább a modern, egyetemes hadművészet fejlődési folyamatának vizsgálatára koncentrálni szerettem volna eddig még hiányzó láncszemeket keresni.

A téma kiválasztásakor a második komoly motivációs tényezőt előképzettségem és korábbi tanulmányaim jelentették, amelyekhez mindenképpen szerettem volna kapcsolódni disszertációm megírásakor. Ehhez a hivatásos katonai pályámat megelőző időszakhoz nyúltam vissza, amelynek középpontjában a frankofón kultúrkör és a francia nyelv tanulása állt. Ennek a két témakörnek a metszéspontjában több olyan modern kori konfliktus helyezkedett el, amellyel hazánkban hagyományosan kevesebbet foglalkozunk, holott az európai hatalmi konstellációra közvetlenül, míg a globális erőviszonyokra közvetetten is hatással voltak. Ezek jellemzően a második világháborút követő gyarmati konfliktusok voltak, amelyek közül az első indokínai (1945-1954) és az algériai háborút (1954-1962) emelném ki, mind hatásuk, mind időbeni kiterjedésük miatt.

A két konfliktus közül hazánkban az algériai konfliktus a jobban ismert, mind az általános történetírásban, mind pedig a hadtudományban. Ez természetesen egyáltalán nem jelenti azt, hogy az algériai háború egy jól feldolgozott téma lenne itthon, de az eseményei illeszkednek a mediterrán térség erőviszonyainak modern kori átalakulásába. A jó feldolgozottsága tehát csupán csak az én, fentebb említett szempontjaim szerint, az indokínai háborúval történő összevetésben tűnhet annak!

Az elmúlt években szinte a kutatásom során végig, amikor említésre került a témaválasztásom, jellemzően a kevés sztereotípiá és pontatlan történeti anekdota került elő beszélgető partnereim részéről, amely csak megerősített a döntésem helyességében, hogy a téma feldolgozására szükség van, mind a hadtudomány, mind a történettudomány

szempontjából – ugyanakkor egyértelművé vált számomra, hogy ezeken túlmenően ismeretterjesztő feladatomban is lesz.

Ez a relatív ismeretlenség ugyanakkor nem várt nehézségeket is hozott a kutatásom során, mert nem volt a témának egyértelműen elismert hazai szakértője, kiemelkedő kutatója sem, sokkal inkább a résztémák, vagy a kutatásom peremvonalán elhelyezkedő kérdések kapcsolódtak mások szakterületéhez. Ez ahhoz vezetett, hogy egy rendkívül széttagolt, sok apró információ morzsából felépülő anyagot kellett összefoglalni ahhoz, hogy egyáltalán az általános történelmi áttekintést és magának az általam vizsgált témának (hadművészet fejlődésére gyakorolt hatásnak) a hátterét fel tudjam vázolni, és ténylegesen belekezdhessek a saját munkám kidolgozásába.

Kutatási probléma megfogalmazása és a célok

Munkám során igyekeztem a témát kellően leszűkíteni ahhoz, hogy megfelelő formai korlátokat be tudjam tartani, ezért az indokínai háború teljes hadtörténetének részletes feldolgozásától el kellett tekintem. Ez egy meglehetősen nehéz döntés volt, hisz jelenleg nincs olyan magyar nyelvű átfogó hadtörténelmi feldolgozás a konfliktusról és annak eseménytörténetéről, amire a hadművészeti változásokat kapcsolni lehetne, ezért úgy gondolom, hogy teljes mértékben az áttekintést mellőzni nem lehet.

A fentieket figyelembe véve úgy gondoltam tehát, hogy a hadszíntér sajátosságait és a konfliktus előzményeit, illetve a kitörés körülményeit a téma kontextusának megértésére és a disszertáció vázának biztosítására csak a legszükségesebb mértékben fogom feldolgozni. Ugyanígy, mivel a hazai szakirodalomban nincs előzménye, a háború szakaszokra bontását és azok eseménytörténetének korlátozott bemutatását is célszerűnek tartottam elvégezni. Ezeket nevezhetjük magának a hadművészet történelmi vizsgálódás keretének vagy akár hátterének, de semmiképpen sem a céljának – ugyanakkor eltekinteni tőlük nem lehet. Az eseménytörténet kronológiai feldolgozása helyett igyekeztem csak a nagyobb eseményekre, hadműveletekre és csatákra koncentrálni, amelyek jellemzően egy új eljárás vagy szervezet tevékenységének bemutatására, helyességük vagy éppen helytelenségük igazolására, esetleg az újdonságok kidolgozásának szükségességét indokolja. Ezeket a kiválasztott „tanulmányokat” a háború teljes eseménytörténetének vizsgálata során választottam ki, azzal a céllal, hogy a hadművészet történetére legnagyobb hatással lévő változások születésének, vagy éppen a kiteljesedésének példaként szolgáljanak, kontextusba helyezve azokat.

A téma további vizsgálata során nyilvánvalóvá vált az is, hogy a két szembenálló fél, azaz a kommunista gerillák, a Viet Minh, illetve a francia gyarmati erők és szövetségeseik a nyolc évig tartó háború során teljesen eltérő mértékben és jelleggel fejlődtek, ezért a mindkét félre kiterjedő részletes elemzés (figyelembe véve az eseménytörténet áttekintésének fent említett okok miatti megkerülhetlenségét) szintén meghaladná a disszertáció korlátait. Ez alapján tehát el kellett tekintenem az oldalak egyenlő mértékben történő bemutatásától, és a saját szempontrendszerem alapján a francia fél vizsgálatára helyeztem a hangsúlyt. Ennek a döntésnek az elsődleges oka a nyelvi nehézségekben keresendő, hisz az általam hozzáférhető szakirodalom döntő többsége francia nyelven íródott, míg a vietnámi fél nyelvét nem beszélem, és az ott kiadott bibliográfia nagy része Európában csak nagy nehézségek árán elérhető. A nyelvi nehézségeket a modernkori fordító programok és egyéb interneten keresztül rendelkezésre álló lehetőségek némileg enyhítik: a terminológia, kötelékek vagy akár a tevékenységek és fogalmak neve lefordítható velük, de hosszú, összefüggő szöveg esetében a nyelvismeretet nem pótolhatják!

Ezen túlmenően már az eredeti témaválasztás során is a frankofón irány vizsgálata képezte az érdeklődésem alapját, és kijelenthető, hogy az indokínai, illetve algériai konfliktus során a francia haderő hivatásos állománya átfedésben volt, ezért célszerűnek láttam a gyarmati fél részletesebb vizsgálatát előtérbe helyezni. Ezzel a döntéssel megnyílt egy későbbi kutatás lehetőségét Algéria felé, míg a kommunista fél vizsgálatára a második indokínai, azaz az amerikai–vietnámi háború lett volna a logikusan ráépülő lehetséges kutatási irány. A két konfliktust egyébként egy nagyon fontos, magyar vonatkozású szervezet nagyfokú aktivitása is összekapcsolja, amely nem más, mint a Francia Idegenlégió.

Ezen gondolatmenet mentén tovább haladva úgy véltem, hogy a modern kori Franciaország hadtörténetének megismerése egy olyan ország esetében, amely mint az Európai Unió (EU), illetve az Észak-Atlanti Szerződés Szervezetének (NATO) meghatározó tagja és Magyarország szövetségese, több előnnyel járhat számunkra, mint a távol-keleti országé.

Természetesen a Viet Minh katonai szervezetének és eljárásainak bemutatásától eltekinteni nem lehet, azonban a vizsgálat mélysége és célja különbözik a gyarmati oldalétól. A gerilla hadművészetnek és a maoista típusú délkelet-ázsiai forradalmaknak vannak ismert hazai kutatói, és véleményem szerint az indokínai kommunisták céljai és tevékenységük illeszkedik az általános trendbe, ezért annak részletes bemutatása nem találtam szükségesnek. Ebből a szempontból, tehát amikor a Viet Minh-t tárgyalom, azt inkább a franciákkal szembenálló erőként vizsgálom, és a két fél egymásra hatása szempontjából elemzem.

A kutatás kezdetekor három cél elérését jelöltem ki magam számára, amelyek közül kettő elsődleges, vagyis közvetlen tudományos célként jelent meg, amelyek kapcsolódnak a hadtörténeti vizsgálódáshoz és annak módszertanához: ezek a had- és a történettudomány számára értékes kutatási eredmények, amelyek egyértelműen növelhetik ismereteinket ezen a tudományterületeken. A hadtudomány vonatkozásában célom, hogy a konfliktusról meglévő általános ismereteinek bővítésén túl pótoljam azokat a hazai hadtudományi kutatásokban meglévő hiányosságokat, amelyek a korai hidegháború hadművészetének fejlődésére vonatkoznak, kiemelve azokat az általános trendeket, amelyek napjainkig éreztetik hatásukat. A történettudomány szempontjából kiemelt fontosságú célom volt a magyar idegenlégiósok háborús részvételére felhívjam figyelmet és értékeljem azt.

Másodlagos, vagy közvetett célom napjaink francia haderejével kapcsolatos ismereteink szervezeti szinten történő bővítése volt, mert úgy gondolom, hogy a szövetséges haderők jelenkori hadtörténelmének ismerete elősegítheti a hatékonyabb együttműködést azáltal, hogy megérthetjük, hogy milyen hatások vezettek a napjainkban meglévő szervezeti kultúrájuk és hagyományaik kialakulásához. Ezt a célt a kutatási eredményem a Magyar Honvédség elsődleges folyóiratának számító Honvédségi Szemle lapjain történő publikálással igyekeztem elérni.

Összegezve tehát disszertációmban a gyarmati francia és a velük szövetséges haderők tevékenységének vizsgálatára koncentrálok, amely mellett a szükséges mértékben bemutatom az ellenérdekelt felet, a Viet Minh-t is. Az egész munka alapját és keretét az eseménytörténet adja, amelyből a franciák eljárásainak, vagy a (általános) hadművészet fejlődésére hatással lévő nagyobb változásoknak az ábrázolására kiemelek néhány csatát vagy hadjáratot. Elsődleges célom, hogy megvizsgáljam, hogyan illeszkedik a konfliktus története az aszimmetrikus konfliktusok sorában, milyen egyedi vonásokkal rendelkezik, illetve milyen univerzális, ma is érvényes hatással bír, különös tekintettel a reguláris fél által folytatott felkelés ellenes műveletekre. Ezzel a módszertannal igyekszem elérni a két nagy diszciplína, a had- és a történettudományi ismereteink bővítését, ugyanakkor közvetett módon a Magyar Honvédség hatékonyabb nemzetközi együttműködéséhez is szeretnék hozzájárulni.

Hipotézisek

A kutatásom kezdetén a céljaimhoz több hipotézist rendeltem. Alapvető feltételezésem, hogy az indokínai háború máig tartó hatással volt a hadművészet fejlődésére és ezért a kutatása feltétlenül szükséges a korai hidegháborús hadtörténelem megismerése és a hadtudomány fejlődésének megértése szempontjából. Véleményem szerint a korszakban a régióban zajló másik nagy konfliktus, a koreai háború (1950-1953) dominanciája még napjainkba is meghatározza a korszak hadtörténetének kutatását, és eddig elhomályosította az indokínai háború tényleges hatását. Ennek több oka lehet, köztük az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) első nagy megmérettetésétől a sugárhajtású repülőgépek megjelenéséig, de úgy gondolom, hogy csak a két ifjú szuperhatalom közvetlen érintettsége miatt kapta meg a nagy figyelmet. Ez alapján azt gondolom, hogy ez a hagyományos figyelem inkább politikai háttérű, mert a hadművészet fejlődése szempontjából nem történtek olyan jelentős események, mint az Indokínai-félszigeten.

1. Feltételezem, hogy az indokínai háborúban megjelentek olyan eljárások, amelyek újdonságnak számítottak, vagy újszerűen alkalmazták őket, esetleg voltak olyan szervezetek, amelyek felépítésükben vagy alkalmazási elveikben számítottak újdonságnak a hadművészetben. Itt elsősorban az alkalmazott folyami harcászati elveket vagy az ejtőernyős és kommandó alakulatok tevékenységét, illetve az egyedi logisztikai megoldások vizsgálatát tartom szükségesnek.
2. Feltételezem, hogy az indokínai háború során bekövetkezett fejlődés nem csak egyedi, tehát a hadszíntérhez sajátosságaihoz kapcsolódó újítást hozott, hanem hatása túlmutatott a távol-keleti régión. Elsősorban a francia haderő hivatásos állományának és elit alakulatainak vizsgálatát, parancsnokait és azok vezetését tartom kiemelt fontosságúnak, hisz az indokínai tapasztalatokat a többség tovább vitte Észak-Afrikába, és azokat a gyakorlatban alkalmazva sikereket ért el.
3. Feltételezem, hogy napjaink hadművészetében vannak olyan eljárások vagy szervezetek, amelyek gyökerei Indokínáig nyúlnak vissza, ezáltal a konfliktus hatása általános érvényűnek mondhatók. Ehhez a napjainkban felkelés ellenes (COIN) műveleteknek nevezett elméletek legnagyobb 20. századi francia teoretikusainak tapasztalatait érdemes

megemlíteni, amelynek gyökerei a gyarmati hadviselésben és az indokínai háborúban jelentek meg. Ugyanígy feltételezem, hogy az ilyen műveletek során megszervezett összhaderőnemi együttműködés és a harcászati légideszant műveletek alapjait is Indokínában rakták le, amely elvek napjainkban is érvényesek.

4. Feltételezem, hogy jelentős számú magyar vett részt a háborúban, de a tényleges hatásuk, tevékenységük és esetleges hazatérésük körülményei még feldolgozatlanok. Feltételezem továbbá, hogy pontosabb képet kaphatunk a francia hadifogság körülményeiről és az 1945. utáni magyarországi viszonyokról, ha megvizsgáljuk a Légióba való belépés indokait és a magyar hatóságok reakcióit az esetleges hazatérőkkel szemben. Ezzel kitölthetővé válna a jelenleg folyó légiós kutatások közti hézag, amely a második világháború és az 1956-os emigráció közötti időszakban van.

Kutatási módszerek

Kutatási módszertanomat meghatározták a rendelkezésemre álló források. Általánosságban elmondható, hogy kutatásom során főleg a történet- és hadtudomány eszközeit használtam fel. Az általam feldolgozott anyagokban túlsúlyban vannak az idegen nyelvű, főleg francia könyvészeti források, amelyek között egyaránt megtalálhatók az összefoglaló jellegű művek és az életrajzok, illetve önéletrajzok is. Az indokínai háború franciaországi feldolgozottsága viszonylag magas, és már az 1950-es évek végén megtörtént a tapasztalatok kiértékelésének első hulláma, amelynek apropóját a zajló algériai háború adta, de Indokína az 1970-es évek végén az amerikai vereség hatására újra előtérbe került.

Munkám során ahol csak lehetett, igyekeztem primer forrásokat felhasználni, amelyek két nagy csoportból álltak össze: a hagyományos, levéltári források (HM HIM, ÁBTL, OSA Blinken), amelyek a hazai légiós kutatás során volt hangsúlyos, illetve a francia levéltárak korlátozottan elérhető dokumentumai (SHD Vincennes a haderő körponti anyagai, SHAT azaz a hadsereg levéltára, ECPAD a digitális fotó és videó anyagok gyűjteménye, az Idegenlégió levéltára, a Gyarmati Levéltár). Sajnos a kutatásom tervezése során (mivel a téma jellege miatt költséges külföldi kutatásokra lett volna szükség) ezt az utolsó időszakra terveztem be, amelyet a járványügyi helyzet ellehetetlenített, így csak a korlátozottan hozzáférhető digitális anyagokra tudtam csak hagyatkozni. A magyar levéltárak 2020-tól egyre bővülő kapacitással, rendkívül segítőkészen biztosítottak dokumentumokat a kutatásomhoz.

Új forráscsoportként megjelent az interneten elérhető anyagok halmaza is, amely főleg a közösségi média tematikus, zárt csoportjaiban megosztott személyes hagyatékok, fotók, naplók és levelezés begyűjtéséből állt. Ezekben a virtuális terekben főleg francia katonák leszármazottai, hivatásos történészek, és amatőr érdeklődők érdekes elegye alkotta a célközönséget, és nagy mennyiségű, sehol máshol el nem érhető anyagot osztottak meg a tagok között. Ezeknek a fő problémája, hogy általában semmilyen forrásmegjelölést nem tartalmaznak, vagy ami még rosszabb, tévesen megadott adatokkal szerepeltek dokumentumok. Ezeknek a feldolgozásához jelenleg még nem létezik elfogadott módszertan, és a hivatkozások rendszere sincs kidolgozva, így a hivatalos kutató számára nem léteznek.

Ugyanakkor a hozzátartozók, jellemzően gyermekek és unokák csoportja Franciaországban sem (ahogy hazánkban sem mindig) ismeri ezeknek a dokumentumoknak a kezelését, vagy akár a hivatalos archívumok felé való leadás eljárásrendjét, így sajnos feltelezhető, hogy azok soha nem is kerülnek majd be egy levéltár anyagában. Véleményem szerint a hangsúlyos forráskritikával kezelt, egyértelműen beazonosítható anyagok kezelésére a történeti módszertanok között helye van ezeknek is. Kifejezetten sok fénykép került elő ezekben a csoportokban, amely mind a felszerelés, mind a hadszíntér sajátosságainak bemutatására alkalmas, ahogyan az egyes személyek esetleges beazonosítására is.

Úgy gondolom, hogy az ilyen, a közösségi média hatása által alkotott új forráscsoportokra, szokatlan hordozó platformokra a tudományok művelőinek reagálni kell, hisz olyan dokumentumok kerülhetnek elő, amelyeket korábban esetleg elvesztek volna! Napjainkban egy telefonnal készített fotó, vagy bescannelt levél megosztása másodperceket vesz csak igénybe, így viszonylag gyorsan, viszonylag nagy mennyiségű digitális adat keletkezhet. Érdemes megjegyezni, hogy ugyanezekben a platformokon a dokumentumokat megosztókkal szinte azonnal beszélgetést lehet kezdeményezni, és akár egy mini-interjú elkészítésére is lehetőség van. Ez szintén egy kiaknázatlan lehetőség, aminek helye lenne a modern kutatási módszertanok között. A járványügyi helyzet és a karantén időszakok kiváló lehetőséget nyújtottak ezeknek a módszereknek a kipróbálására, amikor a hagyományos csatornák lezárultak.

Kutatásaim során a fizikai távolság miatt a hadszíntéren nem végeztem kutatásokat, ellenben nagy mennyiségű, digitalizált katonai topográf térképet (jellemzően az amerikai hadsereg, a US ARMY által 1960-as évek legelején készített anyagokat) használtam fel a források közléseinek a leellenőrzésére. Ezeket a francia katonai sajtó archívumából (ECPAD) származó kép és filmanyaggal egészítettem ki.

A 20. századi francia hadművészet gyökerei és a háború kontextusa

A modernkori francia hadművészet indokínai háborút megelőző fejlődése a 19. században két nagy ágra szakadt, amely egymás mellett, csak kevés (főleg személyi mozgásoknak köszönhető) átjárással rendelkezett, és a távolodás majd egy évszázadon keresztül tartott. Ebben az időszakban megtörtént a francia birodalomépítés fegyveres erő fókuszú koncepciójának kidolgozása és a sok szempontból mai napig is hatással lévő elméletek alapjainak lerakása, valamint az ezekre épülő doktrínák főbb vonalainak lefektetése és tökéletesítése. A század közepén elvált egymástól az ellenséges felkelő erők, azok megsemmisítésére koncentráló, katonai eljárások és alegységek alkalmazását favorizáló iskola, valamint a lakosságra fókuszáló COIN gondolkodás is, ugyanakkor kísérletek történnék a két irányzat viszonyának a definiálására is.

Ugyanez az időszak az, amikor a fő sodorba eső európai francia katonai gondolkodás elmélyül, fókuszába a vezetés, illetve a morál és a pszichológiai tényezők, tehát valóban a humán faktor, azaz a katona és a háttérét adó nemzetállam kerül. Ezzel ebben az időszakban a hadelméletük lényegében elszakad a csak a szigorúan vett fegyveres erőkkel kapcsolatos témáktól, és lerakja a 20. századi stratégiai gondolkodás meghatározó gall iskoláinak alapkövét.

Az első, majd a második világháború is sokként érte Franciaországot, a hadviseléssel kapcsolatos koncepciókat többször is gyökeresen átalakítva. A támadó szellemiséget felváltotta a minden szinten megjelenő defenzív doktrína, amelynek nem várt következménye az volt, hogy az ország a két háború között tulajdonképpen kivonta magát a katonai gondolkodás fő sodrából, ezen keresztül pedig a légierővel és a gépesítéssel kapcsolatos fejlődésből is. Ennek a statikus, védekező szemléletnek az 1940-es kudarca után már direktben az amerikai hatás érhető tetten – különösen a légierő esetében, amely teljesen új, immár valóban stratégiai szerepkörben szerveződött újjá.

Mindezzel párhuzamosan a szemléletmód váltás még ekkor nem történt meg a gyarmatokon, ott még jórészt érvényesek voltak a 19. századi algériai és a századfordulós madagaszkári tapasztalatok alapján megalkotott elvek, holott a második világháború teljes mértékben átszabta a birodalom képét, rámutatva a franciák gyengeségeire és a meglévő függési struktúrák elavultságára is. Erről a változásról a „gloire” és a „grandeur” újjáélesztésén munkálkodó párizsi döntéshozók azonban nem voltak hajlandók tudomást venni, így amikor 1945-ben jelentkeztek a problémák, újra ahhoz az eszközhöz nyúltak, amely a múltban a leghatékonyabbnak bizonyult: a haderő feladatává vált a rebellis területek pacifikálása.

Az ekkoriban megszervezett Francia Unió kontinentális világháborús és a gyarmati tapasztalatokkal rendelkező, meglehetősen vegyes hadereje az 1960-as évek elejéig egy akkor már meglehetősen anakronisztikusnak számító konfliktus sorozatba ragadt bele. Ez ekkor már inkább akadálya volt a fejlődésnek és a modern, hidegháborús hadművészet térnyerésének, amely az érdekérvényesítés új nemzeti útját a nukleáris elrettentésben találta meg. Míg a hidegháború atomfegyverekkel történő megvívására végül szerencsére nem került sor, és az 1990-es éveket a kölcsönös leszerelés és az optimizmus jellemezte, addig pont a háborús küszöb alatti, vagy az alacsony intenzitású konfliktusok szerepe kezdett növekedni. Mindezek alapján kijelenthető, hogy a kettős szerepkörű, gyarmati konfliktusokban harcoló, de ezzel párhuzamosan atomháborúra felkészülő francia haderő a korai hidegháborús időszakban értékes tapasztalatokat halmozott fel, amelyeket hosszú kihagyás után végül 2001. után kezdtek ismét elővenni – ekkor azonban már nem Párizsban, hanem Washingtonban.

A hadművészet ilyen irányú, kvázi párhuzamos fejlődésének a magyarországi feldolgozása korábban a szovjet szuperhatalmi szemléletmód miatt maradt el, és a hadtörténeti gondolkodás még mindig meglévő régi beidegződései miatt napjainkban is főleg csak a hadelmélet kutatóin keresztül indult meg. Szükséges tehát a franciák első nagy gyarmati háborújának, az indokínainak a további elemzése azért, hogy kiderüljön az elméletek milyen mértékben tudtak megvalósulni a gyakorlatban. Ezen a vizsgálaton keresztül a konfliktusnak a hadművészet történetének fejlődésében betöltött szerepére is teljesebb választ kaphatunk, amely hozzájárulhat a hagyományos keretrendszerünk felülvizsgálatához, különös tekintettel az irreguláris és a felkelés ellenes műveletek terén.

A hadszíntér jellemzői és története 1946-ig

A fejezetből kiderült, hogyan jött létre Francia Indokína, amely egy több évtizeden átívelő folyamat eredményeként került gyarmati függésbe. Megalakításakor a franciáknak mind a maláj és burmai irányba terjeszkedő britekkel, mind a régiót hagyományos érdekszférájuknak tekintő kínaiakkal számolni kellett. A sors fintora, hogy második világháború után ugyanennek a két országnak a katonái várták a visszatérő Philip Leclerc tábornok főparancsnokot és Thierry d'Argenlieu admirálist, a frissen kinevezett főkormányzót.

Kína (1949-től Kínai Népköztársaság) soha nem adta föl indokínai ambícióit, amelyhez a hidegháború kezdetén belső támogatásra is talált a Viet Minh és Ho Si Minh személyében, nem meglepő tehát, hogy élen jártak a VDK elismerésében. Ez végül meghozta azt a fordulatot,

amely Európában már évekkel korábban bekövetkezett: az Egyesült Államok érdekei védelmében megjelent a régióban és szerepe 1950-től egyre inkább dominánsabbá vált. Az amerikai gondolkodás origójában a kommunizmus térnyerése elleni harc állt, így beálltak a franciák mögé, holott korábban elutasították a gyarmatbirodalmak megmentésére indított kísérleteket. A konfliktus szerepe és hatása túlnőtt Franciaországon, de ezt Párizsban akkor még nem ismerték fel. Az indokínai háborút Franciaország egyedül nem tudta lezárni, és a IV. Köztársaság politikai rendszere, az állandóság hiánya, az újjáépítés terhei és a megváltozott európai hadszíntér kihívásai miatt egyre terheesebbé vált az elhúzódó konfliktus, amelyet ráadásul a hazai társadalom is egyre inkább elítélt.

Az évszázados tapasztalattal rendelkező franciák ahhoz az eszközhöz nyúltak, amely a lázongó területek pacifikálásában hagyományosan a legsikeresebb volt: a gyarmati haderőt vezényelték a Távols-Keletre. Indokína arca azonban megváltozott, és ebben óriási szerepe volt a japán megszállásnak: egy ázsiai hatalom jelenlétével hiteltelentette el a korábban legyőzhetetlennek mutakozó európaiakat. A gyarmati társadalom megosztottságát is felszínre hozta a császári haderő jelenléte, újra megjelentek a nacionalisták, a vallási szekták és újdonságként a kommunista Viet Minh. Amikor a franciák visszatértek, kész helyzettel találkoztak: számos kisebb ellenálló csoport mellett az ország függetlenségért harcolni akaró és képes, kiterjedt gerilla mozgalommal rendelkező, nemzetközi háttérű ellenféllel kellett volna egyezkedniük, miközben a társadalom többsége korábbi állapotokhoz egyáltalán nem akart visszatérni.

Ebben a helyzetben a dolgozat elején ismertetett gyarmati hadművészet csődöt mondott, mert az erők hagyományos alkalmazása, amely brutalitásával a történelem során már számtalanszor képes volt győzni, itt a nehéz fizikai terep mellett az összetett társadalmi viszonyokkal is kénytelen volt megküzdeni. Ez olyan kihívást jelentett, amelyben a második világháború harcainak megvívására felkészített és felszerelt modern hadsereg elsöprő technikai és tüzéri fölénye nem tudott érvényesülni. A francia haderő a manőverező hadviselés megtanulása során lényegében elfelejtette a humán terep fontosságát, és egy széttöredezett, de alapvetően elutasító társadalommal szemben nem ismerték fel a lakosságközpontú COIN jelentőségét.

A párizsi vezetés nem mutatott utat egy hatékony stratégia megalkotásával, nem támogatta a katonákat az ország gazdasági, diplomáciai és egyéb eszköztárával, sőt, forrásokat vont el. A Francia Unió létrehozásával lemondott a békés dekolonizáció lehetőségéről, és leszűkítette saját nemzetközi mozgásterét, amely különösen a britekkel összevetésben volt igazán látványos. Amikor a magára maradt haderő számára világossá vált, hogy a földrajzi

adottságok miatt a begyakorolt második világháborús gépesített harceljárások itt nem alkalmazhatók, a katonai szervezet a saját belső megújulásával igyekezett a tőle telhető leghatékonyabb módon reagálni a fejezetben korábban taglalt fizikai, és nem kézzelfogható kihívásokra.

Ahhoz, hogy megértsük, hogy milyen szervezet is volt ez a távol-keleti francia haderő, milyen utat járt be és hová jutott el a konfliktus során, meg kell vizsgálni a struktúráját, a vezetését és az egyes elemeinek teljesítményét, kiemelve a siker vagy éppen a sikertelenség okait. Ez utóbbi elemzésnek a tapasztalatai adhatják meg a válaszokat arra a kérdésre, hogy milyen alakulat és eljárás típusokra van szükség az eredményes COIN műveletekhez.

A szemben álló felek bemutatása és a francia haderő jellemzése

Az indokínai háborúban mindkét fél hadereje óriási átalakuláson ment keresztül. A Viet Minh esetén a regularizáció volt a vezérfolyamat, amelynek mozgatórugója a kínai három fokozatú forradalmi hadviselés elméletének exportálása és az ezt lehetővé tevő, Kínából 1950-től folyamatosan érkező hadianyagból megvalósított, szintén háromszatú haderő létrehozása volt. A Viet Minh ismerte fel először, hogy a pszichológiai hadviselés (propaganda) és a felderítés–hírszerzés szerepe milyen óriási lehet egy COIN konfliktusban, ennek ellenére végig a reguláris erők dominanciájának elérésére törekedtek.

A franciák 1947 után reagálni kényszerültek az ellenség átalakulásával járó kihívásra, amely során ténylegesen több párhuzamos haderő struktúra jött létre: az egyik a NATO gépesített, majd atomháborúját vívta volna meg, a másik pedig egyre inkább a hadszíntér sajátosságaihoz idomult. A kontinentális katonai gondolkodás fő sodra a nukleáris hadviselés lett, a gyarmati elem egyre inkább marginalizálódott. Mindezek ellenére Franciaország katonái Indokína után szinte nem is haza, hanem rögtön Algériába, egy újabb konfliktusba kerültek, ahol különösen az indokínai COIN tapasztalatoknak óriási hasznát vették, hisz az ellenség itt nem rendelkezett tüzérséggel támogatott reguláris hadosztályokkal, jobbra csupán irreguláris felkelő csoportokkal.

Az 1960-as évektől látványos volt a szakítás a gyarmati hadviselés és a kontinentális között, az előbbi a Francia Unió szétesése miatt többé már nem volt érdekes. Ennek fényében nem meglepő, hogy az Indokínában (és Algériában) született újítások egy része csak jóval később, és nem is a francia hadművészetben, hanem főleg az amerikaiban született újjá (először

nyilvánvalóan az azonos hadszíntér és az ellenség miatt Vietnámban, majd 2001 után Afganisztánban és Irakban).

A francia katonák ettől függetlenül nagyon fontos tapasztalatokat szereztek a sok/több nemzeti hadviselésben, és a lakossággal való érintkezésben, ennek ellenére csak nagyon későn ismerték fel, hogy a konfliktust ellenség központú COIN, és a megsemmisítésre törekvő konvencionális műveletek, azaz a katonai eszközök alkalmazása nem vezethet sikerre. Több teoretikus (köztük a háború elején itt szolgáló, később fontos stratégává váló Beaufre is) már a konfliktus elején jelezte, hogy ez nem lesz elégséges, de sem a politikai sem a katonai vezetés nem hajlott arra, hogy ezt elismerje. Ennek megfelelően francia részről leginkább a hagyományos erők átalakítása zajlott, hogy a hadszíntér hagyományos kihívásainak (terep, időjárás, infrastruktúra, ellenség fegyverzete stb.) megfeleljenek, és továbbra is az ellenséges konvencionális erők közti összecsapásokra készültek.

Egyedüli átfogó COIN megközelítés a GAMO-k esetében érhető tetten, míg nem-konvencionális elemként a modern különleges erők alkalmazására hasonlító GCMA-k és kommandós alakulatok tevékenysége az, ami némileg kilóg ebből a sorból. Ugyanígy érzékelték a felderítés jelentőségének növekedését, de a vezetési rendszerben jelen lévő rossz beidegződések miatt jelentős előrelépés nem történt. A CEFEO vezetésében a műveleti gondolkodás, a hagyományos katonai erő alkalmazás dominanciája, a támadás–védelem mentén folyó bináris gondolkodás végig megőrizte primátusát, még akkor is, amikor egy volt felderítő tiszt (Navarre tábornok) vezette azt.

Elmondható, hogy a francia hadműveleti és hadászati vezetés rendkívül bonyolult rendszere miatt a legapróbb hadművelet megtervezésekor is mind vertikálisan, mind horizontálisan több vezetési szintet és törzset kellett bevonnani, amely azok sikerességét már a kezdetük előtt nagyban korlátozta. Ez igaz volt mind az erőforrások megfelelő és hatékony csoportosításának kialakítására, mind a vezetés egységének megvalósulására. Ezt a helyzetet csak tovább súlyosbították a hadszíntér földrajzi sajátosságai, amelynek kiismeréséhez hosszú időre volt szükség, valamint a francia katonai vezetés heterogén összetétele, eltérő tapasztalatai, és gyakran hivatásoshoz nem illő viselkedése.

A francia haderő harcászati szinten rendkívül sok újdonságot alkalmazott nagy hatékonysággal a háború során (például a légideszant és folyami műveletek, vagy a közvetlen légi támogatás tökéletesítése, valamint a helyi törzsekkel együttműködő különleges erők koncepciója), illetve alkottak meg nagyon rugalmas szervezeti struktúrákat (Gépesített Csoportok), de hadműveleti szinten nagyon merevnek bizonyult, hadászati szinten pedig

érezhetően hiányzott az a stratégia útmutatás, amelynek kiadása a politikai vezetés feladata lett volna.

Ez a merevség mind a területi alapon történő tervezés és az abból fakadó bonyolult alá- és fölérendeltségi viszonyok, mind a haderőnemi és személyes érdekekhez való túlzott ragaszkodás során tetten érhető, amely kihatással volt a hadműveletek sikerességére, ezen keresztül pedig fölerősítette a gyenge politikai és hadszíntéri katonai stratégia hibáit, amivel semmissé tette a francia katonai és az oldalukon harcoló számos náció harctéri sikereit. A hadtörténelemben ezért az indokínai gyakorlatban megvalósuló hadászati és hadműveleti tervezés/vezetés inkább figyelmeztető példaként vonulhat be.

Azért, hogy ezt a kettősséget megérthessük, érdemes megvizsgálni, hogy az egyes időszakokban, az átalakulásuk bizonyos pontjain lévő haderők találkozásai milyen katonai és politikai eredménnyel jártak, és az egyes újítások mit tudtak hozzátenni a gyakorlatban a teljesítményükhöz.

A háború eseménytörténete

A számos ütközetből és hadjáratból tucatnyi alkalmas lenne arra, hogy itt megemlítsük kerüljön, azonban csak az egyes időszakok legnagyobb hatású csatái kerültek kiválasztásra. Így történt ez az első időszak kis műveletei közül méretével is kiemelkedő LEA esetében is, amely kevés híján véget vetett a konfliktusnak. Ez az összecsapás megmutatta a francia haderő összes katonai erősségét: a haditechnikai fölényre alapozott összefegyvernemi és összhaderőnemi együttműködés kezdetben jelentős előnyt biztosított a CEFEO részére, és rávilágított a felderítés indokínai fontosságára is. A harcászati sikereket azonban felülírták a logisztika nehézségei, és amikor a Viet Minh erői visszatértek az általuk preferált hadviselési módhoz, a franciák művelete összeomlott.

A második időszakban jeletős változás állt be, és ennek a fordulópontnak a szinonimájává Cao Bang és a RC 4 mentén vívott ütközetek váltak. Az ezekben elért sikerek és a kínai határ megnyitása tette lehetővé, hogy a Viet Minh gyors fejlődésnek induljon, ugyanakkor számos légiós, köztük magyarok is ekkor tapasztalták meg a tömeges hadifogságot. Cao Bang után a háború egy új szakaszába lépett, a franciák korábbi konvencionális műveletekben meglévő fölénye gyorsan eltűnt, és a kommunista erők lendületbe jöttek. Csak az új főparancsnok, de Lattre tábornok energikus beavatkozása tudta megakadályozni a tonkíni katasztrófát. Ekkor a kulcsterületek biztosítása került a középpontba, és a gyarmati erők egyre

nagyobb hányadát kötötték le a statikus feladatok. Ez egybeesett azzal, hogy a kezdeményezés egyre inkább a Viet Minhez került.

Az utolsó időszakban a Dien Bien Phu-i csata megkerülhetetlen, abban a teljes háború hadelméleti fejlődése, szervezeti transzformációja és az összes újítása megjelenik az ejtőernyősöktől a GCMA csoportokig, annak ellenére, hogy eredeti koncepciója nem sokkal innovatívabb, mint a verduni csata fél évszázaddal korábban. A cél most is ugyanaz volt, mint 1916-ban: az ellenség kivézetése a védelem szilárdságát adó tábori erősítéseket és a tüzérő fölényt kihasználva. Dien Bien Phu-nál nem csak a CEFEO merült ki, hanem a Viet Minh is súlyos veszteségeket szenvedett, ugyanúgy a legjobb erőiből, mint a franciák, de az elit GM 100 elvesztése végleg megpecsételte a franciák sorsát Indokínában.

Összegzett következtetések

Az indokínai háború gyökerei mélyen a francia gyarmati múltban nyúlnak vissza. Ez már eleve meghatározta, hogy a második világháború után a Távols-Keletre visszatérő haderő miként kezdett tevékenykedni, milyen elvekkkel és intézményekkel próbálták meg kezelni a kialakult helyzetet. A francia gyarmati katonai gondolkodás párhuzamosan fejlődött az európaival, de attól az első világháború után elszakadt, mert a kontinentális hadelmélet evolúcióját a haditechnikai fejlődés (harcokcsik, légierő, majd a tömegpusztító fegyverek) elképesztően felgyorsította. Ez a párhuzamos fejlődés nem csak a hadelméletben, de a gyakorlatban is töréshez vezetett, és a haderő egyes elemeinek egymástól való eltávolodását okozta. Kialakultak a hadseregek a hadseregen belül, amelynek első jelei már Indokínában megjelentek.

Az egyre növekvő kommunista fenyegetés, amely a kínai polgárháború győzelme után kapott igazán erőre, és a bonyolult társadalmi viszoyokra, valamint a nehéz terep adta lehetőségekre épített, változatos kihívást jelentett a franciákra és a társult államok haderejére. Délen a Viet Minh tagjai sokkal inkább dogmatikus maoisták voltak, míg északon megjelent a haderőben a professzionalizmus, így a támadások nem csupán csak a nagy politikai érdeket szolgálták, sokkal inkább figyelembe vették a katonai szakmai célokat is. Ez a kettősség a dél „erős embere”, Nguyen Binh 1951-es megöléséig fennállt, de még az 1960-as években is volt hatása a Viet Cong és a VDK viszonyára. Giap tábornok Na San 1952-es ostroma után sokkal óvatosabbá vált, és később sem lett az óriási veszteségekkel járó általános támadások (például a Tet offenzíva, 1968-ban) híve.

A francia gyarmati hadviselésből Indokínában fejlődött ki a forradalom-ellenes hadviselés első koncepciója, ami Algériában érte el végső állapotát, így az (bár teljesen önálló konfliktus volt) a hadművészet történetének kutatása szempontjából tekinthető az előbbi természetes folytatásának. A francia haderő hivatásos állománya jelentette a kapcsolatot a kettő között, amely a Távól-Keletről hosszas, közel egy évtizedes mellőzöttség után tért haza. Ez a réteg magára hagyva súlyos, kettős vereséget szenvedett: egy katonait (Dien Bien Phu) és egy politikait (Genf), amelynek terhét és frusztrációját vitték tovább a Mediterráneumba, amely az ott alkalmazott brutalitásban is tetten érhető volt. Éppen ezért, a francia dekolonizációs háborúk COIN elemeinek kutatásakor célszerű a két konfliktust, a két „piszkos háborút” minden különbözőségük ellenére is együtt kezelni: az egyik az elméletek megszületésére, a másik pedig azok eredményére példa.

A francia haderőben mindezek mellett számos újdonság jelent meg a Távól-Keleten, többek között a GM-ek rugalmas szervezési elve, vagy az ejtőernyős alakulatok intenzív használata, amely újszerű elvek alapján (a brit SAS és a német *Fallschirmjäger* keverékéből született) zajlott, és a legfontosabb lépcsőfokot jelentette napjaink (helikopteres) deszant műveleteihez. A fiatal francia (fő)tisztek által gyakorolt direkt, decentralizált vezetés, amelyet az ejtőernyős alegységekben alkalmaztak, sokkal hatékonyabbnak bizonyult, mint a merev kontinentális struktúra, és ezt alkalmazva Algériában, akár a nagyvárosi környezetben is hatékonyak maradtak. Az ejtőernyős tapasztalatokra alapozva alkották meg az észak-afrikai háborúban a vadász kommandókat (csupán csak a haditechnika fejlődött közben, és elterjedt a helikopter), illetve az amerikai légiszállítású gyalogság koncepciója is innen ered.

Ugyanígy a kommandó alakulatok és a folyami erők (*dinassaut*) összekapcsolása, valamint kiegészítése és a kétéltű harccsoportokkal teljesen új eljárást jelentett. Logisztikai szempontból a hadművelési területet kiszolgálni képes központi erőrendszer évszázados koncepciójának megújítása, a *base aéroterrestre* jelentett komoly előrelépést a hagyományos harcászati és hadművelési gondolkodásban.

A mai terminológiával felkelés ellenes műveleteknek nevezett eljárások és szemléletmód már Indokínában is túlléptek a katonai erő primátusán, és új stratégiai paradigma megalkotását követelték (volna) meg. Ennek elfogadására a párizsi politikusokból hiányzott az akarat, a távol-keleti haderő konvencionális gondolkodású vezetői pedig még nem voltak felkészülve. A tábornokok az egyéb (politikai, gazdasági, információs stb.) kihívásokat nem tudták kezelni, sőt csak magában a haderőt kifejezetten alkalmasnak tartották arra, hogy pusztán erőből megoldja a Viet Minh problémát. COIN szempontból tehát az indokínai háború a stratégiai keretrendszer nem érzékelt megváltozásának és az elszalasztott lehetőségeknek

háborúja. Ez egyébként akkor még volt annyira látványos, mert az ellenség az önálló, professzionális, nemzeti (reguláris) haderő létrehozásán dolgozott, így bőven volt tere a nagy, manőver alegységekkel és magasabbegységekkel vívott hagyományos háborúnak is. Amikor világossá vált, hogy a fő hadszíntér a falvak lakossága lett, addigra a Vietnámi Néphadsereg a rendelkezésére álló időt felhasználva olyannyira megerősödött, hogy képes volt egy látványos diadalt is aratni.

Az indokínai háború tehát egy sok rétegű, több dimenziós, komplex konfliktus volt, mert máshogy zajlott délen a vallási elemeket sem nélkülöző gerilla háború, mint északon a hadosztályok manőverei és a tüzérségi párbajok. Egyszerre volt klasszikus függetlenségi és modern ideológiai harc, zárt, gyarmati küzdelem és a hidegháború első fontos hadszíntere: Délkelet-Ázsia kulcsa.

Ebből a szempontból már látható, hogy miért volt a legfontosabb újítás a francia COIN elemek létrehozása. Ekkor született meg a modern pszichológiai hadviselés (propaganda), és jelent meg a vitatott területek visszafoglalásának integrált politikai-gazdasági-katonai koncepciója (GAMO) is. Ebben a háborúban vált a kommandók/GCMA (szintén a különleges erők előfutárai) feladatává a helyi ellenálló csoportok felkutatása és kiképzése, megszervezve a gerillaellenes baráti irreguláris erőket. Amikor a konfliktus végén a kihívásokra adott szervezeti evolúciós válaszok között elkezdtek megjelenni ezek az elemek, azok vagy csak elszigetelt példákat jelentettek, vagy kifejezetten ellenszélben és „ellenséges (parancsnoki) környezetben” kell dolgozniuk.

Mindezek ellenére olyan tapasztalatok születtek, amelyekből az erre fogékonyak (Trinquier, Nemo, Hogard, akik harcoltak a Távols-Keleten, és Galula) le tudták vonni a megfelelő következtetéseket, és hozzá is láttak elméleteik megalkotásához. A sors fintora, hogy ezeket Franciaország a nukleáris háború árnyékában szinte elfelejtette, és az amerikaiak is csak később ismerték meg őket: az 1960-as években, amikor beléptek a maguk Vietnámi háborújába (bár a gyakorlatba ültetésük szintén sikertelen volt). Ezért tehát nem meglepő, hogy ehhez a tudás készlethez nyúlnak vissza 2001 után, amikor eljött az „örökké tartó háborúk” (*Forever War*) és alacsony intenzitású konfliktusok kora.

Új tudományos eredmények

1. Bizonyítottam, hogy az indokínai háborúban számos új eljárás – a GM-ek rugalmas szervezési elve, az ejtőernyős alakulatok újszerű elvek alapján történő intenzív használata, a kommandó alakulatok és a folyami erők (*dinassaut*) összekapcsolása, valamint kiegészítése a kételtű harccsoportokkal, logisztikai szempontból a hadműveleti területet kiszolgálni képes központi erőrendszer évszázados koncepciójának megújítása, és a COIN elemek (GCMA, GAMO) létrehozása –jelent meg a francia haderő evolúciója során.
2. Igazoltam, hogy a lakosságot/ellenséget célzó COIN, a kommandós alakulatok szervezési elvei és szintekre bontott feladatköre megfeleltethető napjaink különleges vagy elit könnyű gyalogos kötelékeinek.
3. Kimutattam, hogy az indokínai háborúban a francia oldalon megkezdődött a „hadsereg a hadseregen belül” elit alakulat tudat kialakulása bizonyos fegyver- és csapatnemek esetében, amely napjaink különleges erőinek a sajátja.
4. Feltártam, hogy a magyarok milyen arányban képviseltették magukat a Francia Idegenlégióban és milyen veszteségeket szenvedtek a háború nyolc éve alatt, illetve hogy melyek voltak a fő indokok a Légióba való belépésre (hadifogság, politikai vagy gazdasági emigráció, „push és pull faktorok”). Bemutattam továbbá, hogy a baráti országba repatriált légiósoknak milyen procedúrán kellett keresztülmenni, és milyen utóéletük volt, 1956 előtt és után.

A kurtatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

A kutatás eredményei felhasználhatók a gyarmati vagy a korai hidegháborús hadtörténelem egyetemi szintű oktatása (kiemelten a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán) és kutatása során, ahogyan a vezetéssel kapcsolatos esettanulmányok és csata elemzések a hadművészet történetének kutatásában tehetnek jó szolgálatot.

Javaslom a modern kori francia hadelmélet átfogó vizsgálatát, amely hozzájárulna ahhoz, hogy jobban megértsük az egyik legfontosabb európai és NATO szövetségünket. Az kutatásaim alapján az látszik, hogy a francia katonai gondolkodás meglehetősen elmélyült, néhol a filozofikusságig elvont, de mégis sokkal több stratégiai mélység van benne, mint napjaink vezető angolszász nemzeteinek hasonló munkáiban. Jelenleg nincs olyan hazai kutatás, amely a napóleoni háborúk időszakától napjainkig terjedő két évszázad legfontosabb teoretikusainak munkáját összefoglalná.

Úgy gondolom, hogy az indokínai és az algériai konfliktusokat minden felületes különbözőségük ellenére hadművészeti szempontól egy folyamatként szükséges kezelni és így elemezni, hogy a COIN elemek illetve az eljárások milyen átalakuláson mentek keresztül a gyakorlati tapasztalatok alapján. Ugyanígy javaslom a korszak forradalmi háborúellenes katonai gondolkodóinak kiemelt vizsgálatát (Trinquier, Galula, Hogard, Nemo és mások), összevetésben egymással vagy gyarmati elődeikkel. Jelenleg közülük csak a két legismertebb munkássága van feldolgozva, de ez nem elégséges ahhoz, hogy átfogó képet kapjunk és megértsük a francia COIN-t.

Célszerűnek tartom megvizsgálni az egyes katonai vezetők és alakulatok tevékenységét ebben az időszakban, szükség esetén kibővítve a második világháborúval, a szélesebb perspektíva érdekében. Franciaország 1939 és 1962 között konstans háborúban volt, a konfliktusok együtt kezelésén keresztül fel lehetne tárni a társadalom és a haderő, illetve a politikai vezetés és a fegyveres erők és a haderőn belüli egyes elemek közti dinamikát, és az esetleges torzulásokat.

Véleményem szerint ez a légideszant erők korlátozott, harcászati szintű alkalmazása a jelenlegi Magyar Honvédség számára is realitást jelenthet, és a franciák tapasztalatai olyan gazdag példatárat és esettanulmányt jelentenek, amelyek alapján mindenképpen érdemes a kutatásokat kiterjeszteni az ejtőernyős alakulatokra is. Ugyanígy a partraszállástól az aknamentesítésig az összes komplex, összhaderőnemi barna vízi tevékenységhez is számos példával szolgálhatnak a folyókban gazdag Indokínai félsziget konfliktusai.

Végül pedig javaslom az 1945–1956 közti idegenlégiós kutatások kiterjesztését, mert számos élettörténet, benne siker vagy tragédia van még mindig a homályban. Ennek egyfelől elengedhetetlen feltétele a francia hadifogság nagyobb mélységű feldolgozása, másfelől a legnagyobb önkéntes csoportok (például a csendőrök vagy a leventék) pontos meghatározása és a tagjaik szervezeti hátterének vizsgálata. Ez alapján pontosabb információkat lehetne szerezni a csatlakozók hátteréről és motivációjáról, ami a szolgálatuk körülményeivel kiegészítve teljes képet adhatna róluk.

Publikációs jegyzék

Harangi-Tóth Zoltán: *A felderítő törzsmunka alkalmazhatósága a hadtörténeti kutatásokban.* In Honvédségi Szemle, 2017/4. szám, 110–119.

Harangi-Tóth Zoltán: *A francia 100. Gépesített Csoport (GM100) utolsó alkalmazásai Indokínában.* In Honvédségi Szemle, 2018/3. szám, 104–116.

Harangi-Tóth Zoltán: *Hungarians Fighting for France in Indochina.* In AARMS, 2018/3. szám, 63–70.

Harangi-Tóth Zoltán: *Francia ejtőernyősök az indokínai háború első felében.* In Honvédségi Szemle, 2019/3. szám, 140–149.

Harangi-Tóth Zoltán: *Indokína kísértete a Mediterráneumban.* In Mediterrán Világ társadalomtudományi folyóirat, 45-46. szám, 2019., 222–230.

Harangi-Tóth Zoltán: *A LEA-hadművelet.* In Hadtudomány, 2019/3. szám, 59–70.

Harangi-Tóth Zoltán: *Az indokínai háború kutatásának sajátosságai.* In Hadtudomány, 2020/4. szám, 123–134.

Harangi-Tóth Zoltán: *A hadműveleti tervezés története és a francia hadműveleti művészet az indokínai háborúban.* In Honvédségi Szemle, 2021/1. szám, 89–100.

Harangi-Tóth Zoltán *A II. világháborút követő időszak hadművészetének kutatási és oktatási sajátosságai.* In Szelei Ildikó (szerk.): *A hadtudomány aktuális kérdései II.* Ludovika, Budapest, 2022. 203–215.

Szakmai önéletrajz

Harangi-Tóth Zoltán ht. őrnagy (született Szegeden, 1984. 01. 13-án, anyja neve: Nagy Etelka), 2006-ban szerzett gépesített lövész szakirányú katonai vezetői diplomát a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Karán, majd 2016-ban okleveles katonai vezetői diplomát a jogutód Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán. Szolgálati idejét 2006 és 2018 között az MH 5. Bocskai István Lövészdandár hódmezővásárhelyi alakulatánál, végig harcoló beosztásban töltötte. A vásárhelyi katonákkal több afganisztáni misszióban és számos nemzetközi és hazai gyakorlaton, illetve külföldi képzésen vett részt.

Történelem alapszakos képzését 2006-tól a Pécsi, majd a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészkarán folytatta, végül itt, a Tisza-parti városban szerzett történelem diplomát 2014-ben, majd jelenkor szakirányú okleveles történelem végzettséget is 2016-ban. Ugyanezen évben kezdte meg levelező tanulmányait a Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi Doktori Iskolájában, a hadművészet története kutatási területén, ahol témavezetői Prof. Dr. Csikány Tamás dandártábornok és Dr. Horváth Csaba ezredes voltak. Disszertációjának címe: *Az indokínai háború hatása a hadművészet fejlődésére, a szembenálló felek szervezeti, harceljárásbeli változásainak tükrében*. 2018. óta szolgál a Nemzeti Közszerződési Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karán, ahol a Hadtörténelmi, Filozófiai és Kultúrtörténelmi Tanszék tanársegédje, valamint számos hadtörténelem szakmai egyesület, és modern oktatás módszertannal foglalkozó társaság tagja.

Nős, egy tehetséges divattervező férje, és egy 8 éves jégkorongos nagyfiú büszke édesapja.

Kelt: Budapest, 2022. év szeptember hó 27-én.